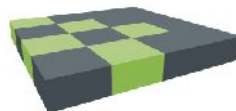

Quick scan flora en fauna

onderzoek naar beschermde natuurwaarden
ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen

locatie Laantje van Van Iperen
Leerdam

ijzerman & van spréw

landschappers en adviseurs ruimtelijke ordening

Quick scan flora en fauna

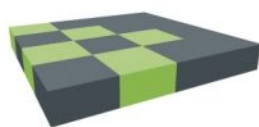
Locatie Laantje van Van Iperen, Leerdam

projectleider: S.J. IJzerman

Datum: 2 november 2006

Opdrachtgever: Geofox Lexmond

Contactpersoon opdrachtgever: Y. Karper

ijzerman & van spréw

landschappers en adviseurs ruimtelijke ordening

St. Josephstraat 126 e
5017 Gl Tilburg

t 013 582 14 01
f 013 582 14 02

e info@ijzermanvansprew.nl
i www.ijzermanvansprew.nl

m 06 281 50 209 (Van Spréw)
m 06 385 06 432 (IJzerman)

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Doel.....	4
Plangebied.....	4
Werkwijze.....	5
Wettelijk kader: gebiedsbescherming.....	6
Wettelijk kader: soortenbescherming.....	6
Natuurwaarden.....	7
Gebiedsbescherming.....	7
Soortenbescherming.....	7
Advies.....	10
Bronnen.....	11

Inleiding

Doel

Geofox Lexmond verzocht adviesbureau IJzerman & Van Spréw een quick scan flora en fauna uit te voeren voor een planlocatie aan het Laantje van Van Iperen te Leerdam.

Bij ruimtelijke ingrepen dient in kaart te worden gebracht of de actuele natuurwaarden van de locatie worden bedreigd. In deze quick scan flora en fauna wordt vooraf een inschatting gemaakt van de effecten die toekomstige ruimtelijke ingrepen op de actuele beschermde natuurwaarden zullen hebben.

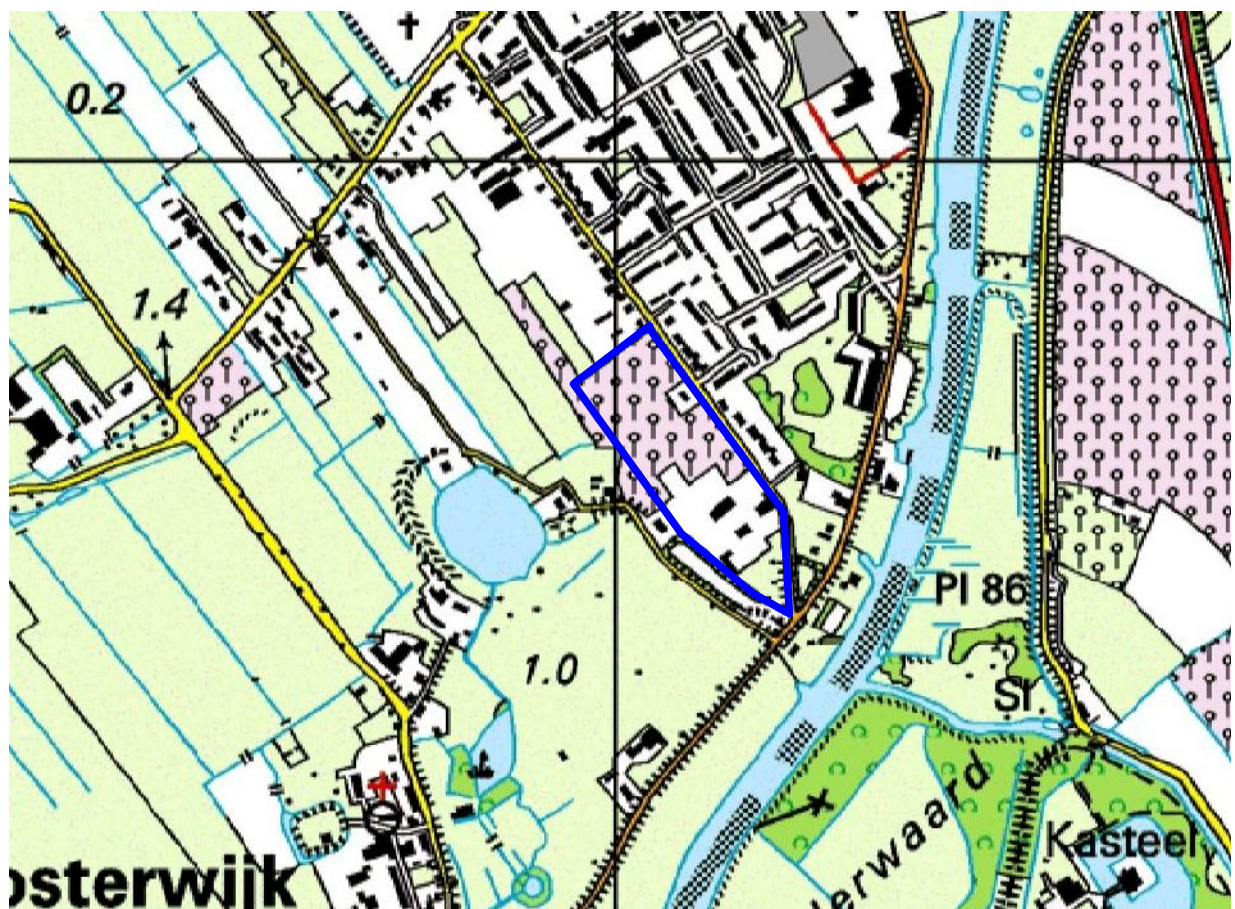
Daarnaast wordt ook vanuit het oogpunt van planologische gebiedsbescherming naar de locatie gekeken.

De quick scan levert een aantal duidelijke adviezen die betrekking hebben op de te volgen procedures en handelingen (zoals bijvoorbeeld, een aanvullend onderzoek of een ontheffing op de Flora- en faunawet, een vergunning Natuurbeschermingswet, of een goedgekeurde gedragscode).

Plangebied

Het plangebied ligt in de zuidwesthoek van de bebouwde kern van Leerdam, ten westen van de Lingedijk. In het oosten wordt het plangebied begrensd door het Laantje van Van Iperen. Het onderste deel van de westelijke begrenzing wordt gevormd door de weg Klein Oosterwijk.

Het plangebied bestaat achtereenvolgens uit weiland, een bedrijfslocatie met loodsen en kantoorruimte, betegelde plaats, puinopslag, akker en boomgaard.

Afbeelding 1: globale ligging locatie (Bron: Topografische Dienst 2000-2003)

Werkwijze

De quick scan flora en fauna bestaat uit een veldinspectie, een deskstudie en een rapportage.

De veldinspectie heeft plaats gevonden op woensdag 1 november 2006. Hierbij werd de ecologische potentie van de locaties in relatie met het mogelijke voorkomen van beschermde soorten (ook in de directe omgeving) onderzocht. Er is globaal gezocht naar sporen van zoogdieren en vogels (uitwerpselen, nesten, krabsporen en pootafdrukken). Ook is er gezocht naar plantenresten of beginnende vegetaties.

De deskstudie richt zich op bekende verspreidingsgegevens (Natuurloket, diverse atlassen) en ruimtelijke plannen (lokaal, provinciaal, nationaal en Europees) die relevant zijn voor deze locatie. Hierbij is Natuurloket ook geraadpleegd. Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van LNV en de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna. Het bestaat uit een database waarin globale gegevens over de verspreiding van beschermde planten en dieren zijn opgenomen. Vaak zijn de gegevens afkomstig van vrijwilligers en meestal op het niveau van één vierkante kilometer nauwkeurig. Daarnaast is gebruik gemaakt van de internetsite www.waarneming.nl. Deze is verre van compleet, maar geeft een beeld van recente losse waarnemingen. In deze deskstudie zijn de gegevens van het Natuurloket en waarneming.nl indicatief gebruikt.

Een locatie wordt zowel vanuit het oogpunt van de soort-bescherming (Flora- en faunawet) als de gebiedsbescherming (Vogel- en Habitatrichtlijn, Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet 1998) onderzocht. Hierbij is rekening gehouden met de meest recente wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 van begin oktober 2005. Indien de geplande ruimtelijke ontwikkelingen in een gebied bekend zijn, worden deze vermeld en worden de effecten op de natuurwaarden in dit licht bekeken. Indien de exacte ruimtelijke ontwikkelingen nog niet bekend zijn, wordt bij de beschrijving van de effecten op de natuurwaarden uitgegaan van definitief versturende handelingen (kappen van bomen en struiken, afgraven van de grond, sloop van bebouwde structuren).

Afbeelding 2 : onderzocht kilometerhok uit Natuurloket

Wettelijk kader: gebiedsbescherming

Gebieden kunnen beschermd zijn doordat ze zijn opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Vanaf begin oktober 2005 zijn hierin ook alle Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn-gebieden opgenomen als Natura 2000-gebieden.

Activiteiten die van invloed kunnen zijn op de instandhoudings-doelstellingen van een Natura 2000-gebied moeten door Gedeputeerde Staten beoordeeld worden alvorens een vergunning voor de activiteit kan worden verleend. Dit geldt dus ook voor activiteiten die plaatsvinden buiten de beschermde gebieden. Van deze activiteiten moet worden bepaald of er sprake is van externe werking of cumulatie. Bij een vergunningsaanvraag is een zogenaamde passende beoordeling gewenst.

Daarnaast kunnen gebieden zijn opgenomen in de landelijke Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Wettelijk kader: soortenbescherming

Een aantal zeldzame en/of kwetsbare plant- en diersoorten wordt door de Flora- en faunawet beschermd. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Voor ruimtelijke ingrepen zijn dit meestal:

- Artikel 8: Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De mate van bescherming hangt af van het voorkomen van de soorten in Nederland. Er zijn drie beschermingsregimes¹ ingesteld:

- Voor algemeen voorkomende soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling op de Flora- en faunawet;
- Voor minder algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling als de werkzaamheden gebeuren volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien dit niet gebeurt is een ontheffing op de Flora- en faunawet nodig. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).
- Voor strikt beschermde soorten moet een uitgebreide toets worden gedaan. Bij onder andere ruimtelijke ingrepen wordt het noodzakelijk geacht een toets te verrichten en ontheffing te hebben vóór uitvoering van de werkzaamheden. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang (zoals de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling), er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De eerste stap om de effecten van de ingreep op beschermde soorten te achterhalen is een onderzoek naar de mate waarin beschermde soorten voorkomen of gebruik maken van het plangebied.

¹ Ministerie van LNV, *Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet*, maart 2005.

Natuurwaarden

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in de Provinciale Ecologische HoofdStructuur of in of nabij een Vogel- of Habitatrichtlijngebied of overig beschermd natuurgebied. Vanuit het bestaande provinciale- of rijksnatuurbeleid rust er geen planologische gebiedsbescherming op de locatie.

Soortenbescherming

Flora

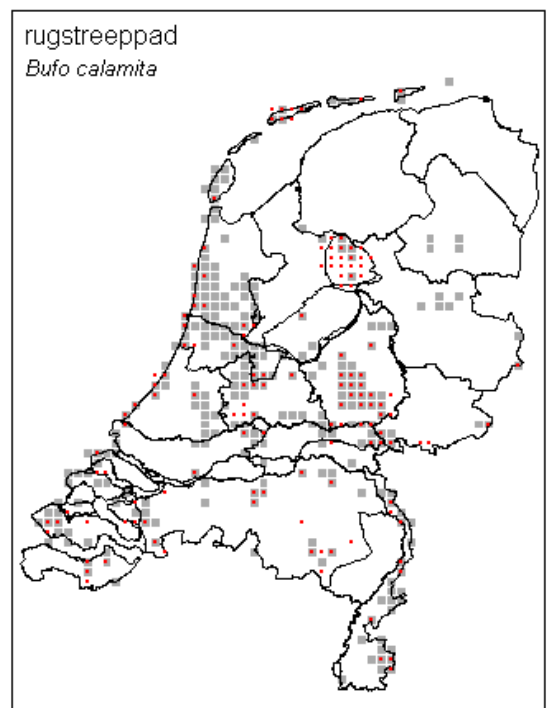
Tijdens de veldinspectie werden geen beschermde of bedreigde plantensoorten of resten hiervan op de planlocatie aangetroffen. De locatie is vlakdekkend onderzocht op het voorkomen van beschermde hogere plantensoorten. De locatie bestaat hoofdzakelijk uit voedselrijk grasland, akker, boomgaard en verharde oppervlaktes. Geen geschikte biotopen voor beschermde of bedreigde plantensoorten.

De beschermde soorten (FF en FF23) die het Natuurloket aangeeft, hebben geen betrekking op de planlocatie, door het ontbreken van geschikte biotoop.

Amfibieën en vissen

Tijdens de inspectie zijn er geen strikt beschermde amfibieën, vissen aangetroffen. Geschikte biotopen, met name vochtige structuren als sloten of poelen ontbreken. Het is mogelijk dat er een enkel individu (in landfase) van de beschermde soorten die algemeen voorkomen op de locatie kan worden aangetroffen, zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) of gewone pad (*Bufo bufo*). De genoemde soorten worden echter niet bedreigd in hun voorkomen en staan vermeld in tabel 1² van de toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een vrijstelling op de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75, tabel 1). Aan deze vrijstelling zijn verder geen eisen verbonden. De FF soort die Natuurloket vermeldt, behoort ook tot deze categorie.

De locatie is momenteel ongeschikt als voortplantingslocatie voor de rugstreeppad. Rugstreeppadden maken voor de voortplanting gebruik van pas gegraven wateren op braakliggende gronden. De rugstreeppad kan in theorie in de omgeving voorkomen en is zeer strikt beschermd. Indien kolonisatie van het plangebied door rugstreeppad voorkomen moet worden, wordt geadviseerd in de voortplantingsperiode (april tot en met juni) geen open water te laten bestaan (vooral ondiepe plassen).

Illustratie 3: verspreiding rugstreeppad (bron: RAVON jaarverslag 2004)

2 Ministerie van LNV, *Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet*, maart 2005.

Rapportage voor kilometerhok X:133 / Y:432

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2	1		3	goed	-	1991-2004
Mossen					slecht		1995-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren	6	3	3		matig	11-25%	1995-2005
Broedvogels		22		3	goed	0%	1994-2005
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					matig		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					goed		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

*** Legenda**

FF – Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3

H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn

RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:134 / Y:432

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	5	1		6	goed	-	1991-2004
Mossen					slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen				4	slecht	0%	1990-2005
Zoogdieren	8	6	6		redelijk	11-25%	1995-2005
Broedvogels		1			slecht	0%	1994-2005
Watervogels		7			redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	1				slecht	51-100%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					goed		1995-2005
Nachtvlinders					redelijk		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					goed		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Tabel 1: gegevens Natuurloket

Broedvogels

In de diverse bomen en struiken in het plangebied zullen zeker enkele algemene vogels (zoals huismus of merel) tot broeden komen. Het is verboden broedende vogels te verstoren. Bij verwijdering van deze structuren, dient hiermee in de werkzaamheden (alle kap- en rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen) rekening te worden gehouden (broedseizoen globaal tussen 15 maart en 15 juli. Bron: www.vogelbescherming.nl).

Streng beschermde vogels zoals roofvogels, uilen of spechten worden door het ontbreken van geschikte permanente broedstructuren niet verwacht. De aanwezige bomen waren niet van voldoende leeftijd en afmeting om in bezit te zijn van geschikte broedholtes.

Zoogdieren

Tijdens de inventarisatie zijn geen strikt beschermde zoogdieren of sporen hiervan aangetroffen. Toch is het mogelijk dat er een enkel individu van een beschermde soort op de locatie kan worden aangetroffen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), bunzing (*Mustela putorius*), mol (*Talpa europea*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), veldmuis (*Microtus arvalis*) en spitsmuizen.

Deze soorten (die het Natuurloket ook aangeeft) zijn weliswaar beschermd middels de Flora- en faunawet, maar worden aangeduid als algemene soorten (AMvB artikel 75, tabel 1), waarvoor in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing meer hoeft te worden aangevraagd.

Fouragerende vleermuizen in en rondom het plangebied zijn niet ongewoon. In de omgeving zullen vooral algemene soorten zoals gewone- en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii* en *Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voorkomen. Deze dieren zijn cultuurvolgers en maken vaak gebruik van lijnvormige groen- en bebouwingsstructuren en straatverlichting.

De aanwezige bebouwing is niet geschikt als winterverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. De muren zijn enkelsteens of van hout en bevatten geen spouwmuren. Van overwinterende dieren in en om woonhuizen of schuren zijn vanuit de literatuur slechts enkele toevallige meldingen bekend³. Overwinterende vleermuizen worden vooral gevonden in mergelgroeven, ijskelders, oude forten, bunkers en bruggen. Allemaal locaties met een hoge luchtvochtigheid, constante lage temperatuur en ontbreken van tocht. De gebouwen op de betreffende planlocatie voldoen niet aan deze condities en zijn dus ongeschikt als winterverblijf. Sloop van de bebouwing in de winterperiode levert geen schadelijke effecten op de bestaande populaties.

In het Algemeen Dagblad van 19 juni 2006 stond een melding van het voorkomen van een kraamkolonie grootoorvleermuizen (*Plecotus sp.*) in een schuur in Leerdam. Locatie werd niet nader gespecificeerd, wel dat het zeer ongebruikelijk was dat deze dieren in een schuur voorkwamen. Meestal komen kraamkamers voor in kerktorens. Naar alle waarschijnlijkheid is dit een tijdelijke oplossing geweest, door gebrek aan geschiktere locaties. In de bebouwing in het plangebied aan het Laantje van Van Iperen worden geen kraamkamers verwacht. Mede omdat de bebouwing laag is.

Boom-bewonende vleermuizen worden op de locatie niet verwacht door het ontbreken van bomen met de juiste omvang, leeftijd en toestand. Holen, spleten en kieren, structuren die door vleermuizen graag als verblijfplaats worden gebruikt, ontbreken.

Het plangebied zelf is niet van belang voor de instandhouding van lokale populaties van een beschermde soort, onder andere omdat er geen vaste verblijfslocaties, zoals winterkolonies of kraamkamers, aanwezig zijn op de locatie. Hiervan zijn geen sporen aangetroffen en ook uit de literatuur zijn hierover geen exacte meldingen bekend.

3 Limpens, et al., 1997

Advies

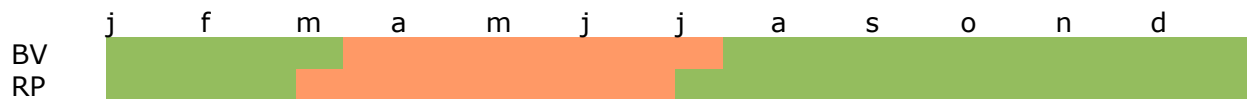
Met betrekking tot de projectplanning:

- De planning ondervindt geen belemmeringen door planologische gebiedsbescherming op basis van natuurwetgeving.
- Het aanvragen van een ontheffing op de Flora- en faunawet (of vervolgonderzoek in dit kader) wordt niet nodig geacht, omdat er geen strikt beschermde en minder algemene soorten gebruik maken van of voorkomen op de planlocatie. Tijdens de inspectie zijn geen beschermde natuurwaarden of sporen die op de aanwezigheid hiervan duiden, aangetroffen.

Maar algemeen voorkomende soorten zoals egel, mol, konijn, veldmuis, bunzing, spitsmuizen, bruine kikker en gewone pad kunnen mogelijk worden aangetroffen. Deze soorten zijn weliswaar beschermd middels de Flora- faunawet, maar worden aangeduid als algemene soorten (AMvB artikel 75, lijst 1). Hiervoor hoeft in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing meer te worden aangevraagd. Het voorkomen van deze soorten wordt door de geplande ontwikkelingen niet in gevaar gebracht.

Met betrekking tot de werkzaamheden:

- Er is een klein risico dat braakliggende bouwterreinen door rugstreeppadden kunnen worden gekoloniseerd. Ter voorkoming hiervan wordt aangeraden om geen pas gegraven open wateren of poelen te maken in de voortplantingsperiode (april tot en met juni) van de rugstreeppad.
- Ter voorkoming van kolonisatie door broedende weidevogels wordt aangeraden voor aanvang van het broedseizoen (broedseizoen globaal tussen 15 maart en 15 juli. Bron: www.vogelbescherming.nl) de locatie te maaien of te ploegen. Het verstoren van broedende vogels is verboden conform de Flora- en faunawet. Voor het verstoren van broedende vogels wordt geen ontheffing verleent.

Tabel 2 : aandachtskalender Rugstreeppad (RP) en Broedvogels (BV). Voorkeursperiode voor werkzaamheden in groen.

Bronnen

www.utrecht.nl
www.vogelbescherming.nl
www.natuurloket.nl
www9.minlnv.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl

Boom, B.K., *Nederlandse Dendrologie*, Veenman Drukkers, 2000.

Broekhuizen, S., et al., *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*, KNNV, Utrecht, 1992.

Delft, J.J.C.W. van en W. Schuitema, *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*, RAVON Noord-Brabant, Tilburg/ Stichting RAVON, Nijmegen, 2005.

Diepenbeek, A., *Veldgids diersporen*, KNNV, Utrecht, 1999.

Kapteyn, K., *Vleermuizen in het landschap*, Schuyt & Co, 1995.

Lenders, H.J.R. en C.C.H. Marijnissen, *Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld*, Stichting RAVON, Nijmegen, 1993.

Limpens, H., et al., *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht, 1997.

Meijden, R. van der, *Heukels' Flora van Nederland*, Wolters-Noordhoff, 1996.

Ministerie van LNV, *Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet*, maart 2005.

Schaminée, J.H.J. et al., *De vegetatie van Nederland deel 1 t/m 5*, Opulus Press, Leiden, 1995.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, *Atlas van de Nederlandse broedvogels; verspreiding, aantallen, verandering* - Nederlandse Fauna 5. Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden, 2002.

Twisk, P., et al., *Zoogdieren van West-Europa*, KNNV, Utrecht, 1994.

Weeda, E.J. et al., *Nederlandse Oecologische Flora*, KNNV, Leiden, 1999.